
MONOGRAFIE PRAWNICZE

WYŁĄCZENIA
Z MASY
UPADŁOŚCI

DARIUSZ CHRAPONSKI

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

DARIUSZ CHRAPONSKI • WYŁĄCZENIA Z MASY UPADŁOŚCI

Polecamy nasze publikacje z serii Monografie Prawnicze:

Przemysław Drapała

**PROWADZENIE CUDZYCH SPRAW BEZ ZLECENIA.
KONSTRUKCJA PRAWNA**

Wojciech Sawczyn

**ŚRODKI DYSCYPLINOWANIA ADMINISTRACJI
PUBLICZNEJ W PRAWIE O POSTĘPOWANIU
PRZED SĄDAMI ADMINISTRACYJNYMI**

Klaudia Klecha

**WOLNOŚĆ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
W KONSTYTUCJI RP**

Patrycja Zawadzka

**FUNDUSZ INWESTYCYJNY W SYSTEMIE INSTYTUCJI
FINANSOWYCH**

Konrad Osajda

**USTANOWIENIE SPADKOBIERCY W TESTAMENCIE
W SYSTEMACH PRAWNYCH *COMMON LAW* I *CIVIL LAW***

Andrzej Chęłchowski

TRWAŁY ZARZĄD NIERUCHOMOŚCIAMI PUBLICZNYMI

Aleksander Raczyński

**SYTUACJA PRAWNA POSZKODOWANEGO W UBEZPIECZENIU
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ**

Legalis

System Informacji Prawnej

www.sklep.beck.pl

WYŁĄCZENIA Z MASY UPADŁOŚCI

DARIUSZ CHRAPOŃSKI

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2010

Redakcja:
Iwona Duda

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2010**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-1716-8

Spis treści

Przedmowa	XIII
Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XXI
Część I. Wstęp	1
Rozdział I. Podstawowe cechy prawa upadłościowego i jego funkcje	1
§ 1. Pojęcie upadłości i przesłanki jej ogłoszenia	1
§ 2. Funkcje i zasady postępowania upadłościowego	14
Rozdział II. Masa upadłości	21
§ 1. Pojęcie masy upadłości	21
§ 2. Ustalenie składu masy	30
§ 3. Charakter prawny ustalenia masy upadłości	33
§ 4. Wnioski końcowe	35
Część II. Wyłączenia na wniosek osób uprawnionych	37
Rozdział I. Ogólne zasady i materialnoprawne podstawy wyłączeń	37
§ 1. Porównanie aktualnie obowiązującej regulacji z poprzednim stanem prawnym	37
§ 2. Przesłanki wyłączenia	40
I. Uwagi wstępne	40
II. Pojęcie mienia nienależącego do upadłego	41
1. Data powstania uprawnienia do wyłączenia	41
2. Przedmiot wyłączenia z masy upadłości	45
3. Wyłączenie zastępcze	48
3.1. Pojęcie zbycia mienia i zakres przedmiotowy wyłączenia zastępczego	48
3.2. Dopuszczalność wyłączenia zastępczego	51
3.3. Wyłączenie wierzytelności o świadczenie wzajemne	57
III. Tytuł prawny do żądania wyłączenia z masy	59

§ 3. Rekapitulacja dotychczasowych rozważań	66
I. Niedopuszczalność wyłączenia na podstawie prawa rzeczowego	67
1. Ograniczone prawa rzeczowe	68
2. Roszczenia związane z ochroną własności	70
II. Niedopuszczalność wyłączenia na podstawie stosunków zobowiązaniowych	71
1. Czynności prawne powiernicze	71
2. Pożyczka	72
3. Depozyt nieprawidłowy	73
4. Prawo zatrzymania	74
5. Czynności prawne bezskuteczne wobec masy upadłości	76
Rozdział II. Typowe podstawy prawne wyłączeń	77
§ 1. Uwagi wprowadzające	77
§ 2. Umowa sprzedaży	77
I. Wpływ ogłoszenia upadłości na umowę sprzedaży zawartą przez upadłego	77
1. Upadłość z likwidacją majątku upadłego	79
2. Upadłość z możliwością zawarcia układu	85
3. Podsumowanie	86
II. Zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej	86
1. Uwagi wprowadzające	86
2. Realizacja uprawnień z zastrzeżenia własności w postępowaniu upadłościowym	92
III. Sprzedaż na raty	96
IV. Pozostałe umowy sprzedaży	98
1. Umowa odkupu	99
2. Prawo pierwokupu	101
§ 3. Wyłączenia na podstawie czynności powierniczych typu zabezpieczającego	103
I. Wprowadzenie	103
II. Pojęcie czynności prawnych powierniczych	105
III. Charakterystyka czynności powierniczych typu zabezpieczającego	106
1. Uwagi wstępne	106
1.1. Charakter prawny	107
1.2. Przedmiot zabezpieczenia	110
1.3. Realizacja praw przez wierzyciela	111
IV. Umowa powiernicza jako podstawa prawna wyłączenia z masy upadłości	115
1. Uwagi wstępne	115

2. Dotychczasowy stan prawny	116
2.1. Upadłość likwidacyjna	116
2.2. Upadłość układowa	122
3. Dopuszczalność wyłączenia na podstawie znowelizowanych przepisów	126
V. Data pewna jako warunek skuteczności zabezpiecze- nia wobec masy upadłości	128
1. Wprowadzenie.....	128
2. Stanowisko judykatury i doktryny	130
3. Wnioski końcowe	134
§ 4. Umowy o świadczenie usług	140
I. Uwagi wstępne	140
II. Umowa komisju	141
1. Ogólna charakterystyka umowy	141
2. Wpływ ogłoszenia upadłości na umowę komisju	144
2.1. Wprowadzenie	144
2.2. Upadłość z likwidacją majątku upadłego	144
2.3. Upadłość układowa	149
2.4. Przedmiot wyłączenia z masy upadłości	150
III. Umowa zlecenia	151
1. Uwagi wstępne o umowie zlecenia	151
2. Wpływ ogłoszenia upadłości na umowę zlecenia	154
IV. Pozostałe umowy	159
1. Umowa spedycji	159
2. Umowa przewozu rzeczy.....	161
3. Umowa przechowania	161
§ 5. Wyłączenia na podstawie stosunków majątkowych małżeń- skich	162
I. Ogólne zasady odpowiedzialności majątkowej za długi współmałżonka	162
II. Zasady odpowiedzialności majątkowej w przypadku ogłoszenia upadłości jednego z małżonków	165
III. Wpływ ograniczenia wspólności majątkowej lub ustanowienia rozdzielności majątkowej na odpowiedzialność małżonka upadłego	167
1. Ograniczenie i ustanowienie rozdzielności majątkowej na podstawie umowy	167
2. Ustanowienie rozdzielności majątkowej na podstawie orzeczenia sądowego	169
3. Roszczenia małżonka upadłego w postępowaniu upadłościowym	170
4. Zakres przedmiotowy wyłączeń z masy upadłości	173
5. Uwagi końcowe	177

Rozdział III. Postępowanie w przedmiocie wyłączenia z masy upadłości	179
§ 1. Uwagi wstępne	179
§ 2. Postępowanie w przedmiocie wniosku o wyłączenie.....	180
I. Termin złożenia wniosku i jego treść	180
II. Cechy charakterystyczne postępowania	186
III. Zarzuty syndyka, zarządcy i upadłego	188
IV. Treść rozstrzygnięcia sędziego-komisarza i środków zaskarżenia	194
§ 3. Postępowanie z powództwa o wyłączenie z masy	198
I. Termin wniesienia powództwa	198
II. Charakter powództwa	203
III. Forma i treść pozwu	210
IV. Charakter postępowania	213
V. Rozstrzygnięcie sporu	216
§ 4. Skutki wyłączenia z masy upadłości	218
 Część III. Wyłączenia z inicjatywy organów postępowania upadłościowego	 223
Uwagi wstępne	223
 Rozdział I. Wyłączenia wierzytelności i ruchomości przez sędziego-komisarza	 225
§ 1. Uwagi ogólne	225
§ 2. Dotychczasowy stan prawny	226
I. Wyłączenie wierzytelności	226
II. Wyłączenie ruchomości	231
1. Pojęcie niezbywalnej ruchomości	231
2. Wyłączenie na podstawie art. 63 pkt 4 PrUpN (poprzednie brzmienie)	233
3. Wyłączenie na podstawie art. 315 PrUpN	234
4. Wnioski końcowe co do wyłączeń ruchomości	237
§ 3. Wyłączenie wierzytelności i ruchomości po zmianie przepisów	238
I. Uwagi o zmianach legislacyjnych	238
II. Wyłączenie wierzytelności i praw majątkowych	239
III. Ocena zmian legislacyjnych	241
 Rozdział II. Wyłączenia mienia przez zgromadzenie wierzycieli	 243
§ 1. Uwagi wstępne	243
§ 2. Zakres przedmiotowy i przesłanki wyłączenia mienia	245
§ 3. Kontrola uchwał	251

Rozdział III. Wyłączenie spadku z masy upadłości	257
§ 1. Skutki ogłoszenia upadłości co do spadków nabytych przez upadłego	257
§ 2. Tryb wyłączenia spadku z masy upadłości	261
I. Wyłączenia fakultatywne	262
II. Wyłączenia obligatoryjne	265
§ 3. Zakres wyłączenia spadku	267
§ 4. Termin i skutki wyłączenia spadku z masy upadłości	269
§ 5. Uwagi końcowe	272
Rozdział IV. Wyłączenie z masy upadłości mienia na skutek czynności proceduralnych syndyka, zarządcy i nadzorcy sądowego	275
§ 1. Uwagi wstępne	275
§ 2. Pozycja prawna syndyka, zarządcy i nadzorcy sądowego w postępowaniach cywilnych dotyczących masy upadłości... ..	277
§ 3. Wpływ ogłoszenia upadłości na toczące się postępowania z udziałem upadłego	287
I. Postępowania cywilne toczące się przed ogłoszeniem upadłości	287
1. Upadłość likwidacyjna	288
2. Upadłość układowa	291
II. Postępowania cywilne toczące się po ogłoszeniu upadłości	291
§ 4. Wyłączenia z masy upadłości	296
I. Uwagi wstępne	296
II. Zakres przedmiotowy wyłączenia z masy upadłości	296
III. Przesłanki odmowy wstąpienia lub wystąpienia z postępowania	307
IV. Tryb wyłączenia i jego skutki prawne	310
V. Włączenie zasądzonego roszczenia na rzecz upadłego do masy upadłości	313
VI. Uwagi końcowe	316
Część IV. Wyłączenia ustawowe	319
Uwagi wstępne	319
Rozdział I. Wyłączenia na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu pracy	321
§ 1. Zakres stosowania przepisów	321
§ 2. Poszczególne przypadki wyłączeń	327
I. Artykuł 829 KPC	327
II. Artykuł 831 KPC	330

III. Artykuł 832 KPC	332
IV. Artykuł 833 KPC	333
§ 3. Zakres podmiotowy wyłączenia i sposób realizacji praw upadłego	335
Rozdział II. Wyłączenie z masy upadłości zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	339
§ 1. Uwagi ogólne	339
§ 2. Zakres i przesłanki wyłączenia funduszu z masy upadłości ...	341
I. Zakres przedmiotowy	342
II. Zakres podmiotowy wyłączenia funduszu	346
§ 3. Tryb wyłączenia z masy upadłości środków funduszu i jego skutki	349
§ 4. Uwagi <i>de lege ferenda</i>	354
Rozdział III. Wyłączenie wierzytelności wynikających z umowy o subpartycypację	357
§ 1. Uwagi wprowadzające na temat sekurytyzacji	357
I. Pojęcie sekurytyzacji i jej rodzaje	357
II. Uregulowania sekurytyzacji w polskim ustawodawstwie	359
§ 2. Wyłączenie z masy upadłości sekurytyzowanych wierzytelności	361
Rozdział IV. Wyłączenia mienia uczestnika systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych	365
§ 1. Uwagi wprowadzające	365
I. Cele regulacji oraz podstawowe definicje pojęć zawartych w przepisach	365
II. Skutki ogłoszenia upadłości uczestnika systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych	368
§ 2. Wyłączenie środków pieniężnych i wierzytelności	370
§ 3. Wyłączenie przedmiotu zabezpieczenia	372
Rozdział V. Wyłączenia z masy na podstawie przepisów innych ustaw	377
§ 1. Wyłączenie z masy na podstawie ustawy o domach składowych	377
I. Wyłączenie środków pieniężnych należnych posiadaczom dowodów składowych	377
1. Uwagi wstępne	377
2. Zakres zastosowania art. 35 ust. 2 DSkłU	381
II. Wyłączenie wpłat składających do funduszu gwarancyjnego	387

Spis treści

1. Uwagi wstępne	387
2. Zakres wyłączenia z masy upadłości środków należnych funduszowi	389
§ 2. Wyłączenia praw autorskich państwowej instytucji filmowej	390
Uwagi końcowe	393
Indeks rzeczowy	397

Przedmowa

Najogólniej można powiedzieć, że w sensie ekonomicznym upadłość to taki stan majątkowy dłużnika, który nie wystarcza na zaspokojenie roszczeń majątkowych jego wierzycieli. Może to przejawiać się nadmiernym zadłużeniem dłużnika, gdy jego zobowiązania przekroczą wartość majątku, bądź gdy nie reguluje on swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych. W gospodarce wolnorynkowej, opartej na zasadach wolnej konkurencji i swobodzie podejmowania i prowadzenia przez podmioty prawa działalności gospodarczej, zjawisko upadłości jest normalną konsekwencją tychże zasad. Stan niewypłacalności może powstać z różnorodnych przyczyn, zarówno leżących po stronie dłużnika, jak i od niego niezależnych. Upadłość w sensie prawnym to przymusowe ściągnięcie zobowiązań dłużnika, polegające na wszczęciu przez sąd postępowania w tym celu, które jest skierowane do całego majątku dłużnika, aby zaspokoić wszystkich jego wierzycieli. Wtedy to, co do zasady, niedopuszczalne jest prowadzenie indywidualnych postępowań egzekucyjnych przez poszczególnych wierzycieli. Upadłość w sensie prawnym nie jest zjawiskiem powszechnym, w tym znaczeniu, że postępowanie upadłościowe może być wszczęte jedynie w stosunku do podmiotów, którym ustawodawca przyznaje zdolność upadłościową. Podział dłużników na posiadających i nieposiadających zdolności upadłościowej wynika z założeń aksjologicznych ustawodawcy. W tych przypadkach, gdy nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania upadłościowego, wierzyciele mogą dochodzić od dłużników wykonania ciężących na nich zobowiązań na drodze ogólnej – w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym we właściwym trybie.

Postępowanie upadłościowe, zarówno w sensie materialnoprawnym, jak i proceduralnym reguluje ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.), które z dniem 1.10.2003 r. zastąpiło dotychczas obowiązujące akty prawne regulujące tę materię – rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.) i rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo o postępowaniu układowem (Dz.U. Nr 93, poz. 836 ze zm.).

Jak to już wcześniej wzmiankowano, postępowaniem upadłościowym objęty jest cały majątek upadłego, który stanowi masę upadłości przeznaczoną na zaspokojenie wierzycieli. Chodzi tutaj o majątek dłużnika w postaci aktywów, istniejący w dacie ogłoszenia upadłości, jak i nabyty w trakcie postępowania upadłościowego. Jest to zasada generalna, mająca jednakże odstęp-

stwa wyraźnie wskazane w obowiązujących przepisach. Przedmiotem badawczym niniejszej pracy jest stypizowanie przypadków i ich omówienie, gdy majątek należący do dłużnika, bądź za należący do niego uznany, nie wchodzi w skład masy upadłości, a zatem nie jest przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli upadłego w postępowaniu upadłościowym. Przypadki odstępstw od zasady, że cały majątek wchodzi do masy upadłości, określono zbiorczą nazwą „wyłączenia z masy upadłości”.

Problematykę tę ujęto kompleksowo – zarówno pod kątem materialno-prawnych podstaw wyłączeń z masy upadłości, które zostały określone w ustawie – Prawo upadłościowe i naprawcze, jak i przepisach szczególnych, które w tym zakresie stanowią *lex specialis*, jak i w pod kątem proceduralnym. W tym drugim znaczeniu chodzi o scharakteryzowanie postępowania w przedmiocie wyłączenia z masy upadłości. Omówienie tych problemów zostanie dokonane co do zasady na gruncie prawa prywatnego materialnego i procesowego, bez uwzględnienia jego aspektów publicznoprawnych, których analiza ze względu na specyfikę zagadnień prawa administracyjnego wymaga oddzielnego opracowania. Z tego powodu pominięte zostaną zagadnienia związane z wyłączeniem mienia, o które toczą się postępowania administracyjne, do których wstąpienia odmówił albo wystąpił z takiego postępowania syndyk, zarządca lub nadzorca sądowy na podstawie art. 65 ust. 1 PrUpN. Poruszane zagadnienie dotyczy obu form postępowania upadłościowego, tj. upadłości z likwidacją majątku dłużnika, upadłości z możliwością zawarcia układu, a także postępowania upadłościowego osób nieprowadzących działalności gospodarczej.

W publikacji uwzględniono doktrynę, jak i orzecznictwo powstałe na gruncie prawa upadłościowego i naprawczego, tudzież na gruncie poprzednio obowiązujących aktów prawnych – w zakresie, w którym zachowały one aktualność. Uwzględnienie dorobku nauki oraz orzecznictwa powstałych pod rządem Prawa upadłościowego i Prawa o postępowaniu układowym wynika z faktu, że obecna regulacja w wielu miejscach posiada punkty styczne z poprzednio obowiązującymi aktami prawnymi, a nieraz wręcz powieliła poprzednie regulacje. W pracy również uwzględniono doktrynę i orzecznictwo odnoszące się do tych zagadnień obowiązującego prawa – głównie prawa prywatnego materialnego i procesowego, w zakresie, w którym było to niezbędne dla omówienia prezentowanego tutaj zagadnienia.

Książka uwzględnia stan prawny na 12.5.2010 r.

Jednocześnie pragnę podziękować Promotorowi pracy – prof. dr. hab. *Antoniemu Witoszowi* – za opiekę naukową i okazaną pomoc, a także jej recenzentom – prof. dr. hab. *A. Jakubeckiemu* i dr. hab. *W. Kłyście*.

Autor

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

dKPC.....	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 83, poz. 651 ze zm.) i z 27.10.1932 r. (Dz.U. Nr 93, poz. 803), ogłoszonych jako tekst jednolity w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości z 1.12.1932 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 934)
DSkłU.....	ustawa z 16.11.2000 r. o domach składowych oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw (Dz.U. Nr 114, poz. 1191 ze zm.)
FundInwU.....	ustawa z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.)
KC.....	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KH.....	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)</i>
KinematU.....	ustawa z 30.6.2005 r. o kinematografii (Dz.U. Nr 132, poz. 1111 ze zm.)
KP.....	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
KPC.....	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KRO.....	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
KRSU.....	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)
KSCU.....	ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594)
KSH.....	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.)

Wykaz skrótów

KWU.....	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
KZ	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.)</i>
OstRachU	ustawa z 24.8.2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz.U. Nr 123, poz. 1351 ze zm.)
PDOFizU	ustawa z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307)
PDOPrU	ustawa z 15.2.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.)
PIFU.....	ustawa z 16.7.1987 r. o państwowych instytucjach filmowych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 102, poz. 710 ze zm.)
PostEgzAdmU	ustawa z 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 ze zm.)
Pr. Spółdz.....	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.)
PrAut.....	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.)
PrBank.....	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.)
<i>PrUkł z 1934 r.....</i>	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo o postępowaniu układowem (Dz.U. Nr 93, poz. 836 ze zm.)</i>
<i>PrUp z 1934 r.</i>	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.)</i>
PrUpN.....	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.)
PrWeksl.....	ustawa z 28.4.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 ze zm.)

Wykaz skrótów

RachU	ustawa z 29.9.1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.)
RozpSprGospU.....	ustawa z 24.5.1989 r. o rozpoznaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz.U. Nr 33, poz. 175 ze zm.)
SpółdzMieszkU.....	ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.)
SwobDzGospU	ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.)
ZastRejU.....	ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 ze zm.)
ZFŚSU	ustawa z 4.3.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 ze zm.)

2. Organy orzekające

SA	Sąd Apelacyjny
SN.....	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny

3. Zbiory orzecznictwa

Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
OSA.....	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSN	Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC.....	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCP.....	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna i Pracy
OSNP.....	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika.....	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
Zb. Orz.....	Zbiór Orzeczeń

4. Czasopisma

BiK	Bank i Kredyt
Gl.	Glosa
GS	Gazeta Sądowa
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	Monitor Prawniczy
MoPPr	Monitor Prawa Pracy
MPHiW	Miesięcznik Prawa Handlowego i Wekslowego
NP	Nowe Prawo
NPN	Nowy Przegląd Notarialny
PB	Prawo Bankowe
PES	Problemy Egzekucji Sądowej
PG	Prawo Gospodarcze
PiP	Państwo i Prawo
PiZS	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PL	Przegląd Legislacyjny
PN	Przegląd Notarialny
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Sp.	Prawo Spółek
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R. Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Sł. Prac.	Służba Pracownicza
SP	Studia Prawnicze
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego

5. Inne skróty

art.	artykuł
cz.	część
Dz.U.	Dziennik Ustaw
lit.	litera
m.in.	między innymi
n.	następny (-a, -e)
np.	na przykład
Nr	numer

Wykaz skrótów

orz.	orzeczenie
pkt.....	punkt
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
red.	redakcja
t.j.	teks jednolity
tj.	to jest
uchw.	uchwała
ust.	ustęp
w. zw. z.....	w związku z
wyr.	wyrok
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zob.	zobacz